

The Transition and Transformation of Pesach

שמות פרשת בשלח פרק יד

(כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בִּבְשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַיָּם לָהֶם חֹמָה מִיְּמִינָם וּמִשְׁמָאלָם: (ל) וַיֹּשַׁע יְקֹנָק בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵעַל שַׁפְּתַיִם: (לא) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקֹנָק בְּמִצְרַיִם וַיֵּרָאוּ הָעָם אֶת יְקֹנָק וַיֹּאמְרוּ בִּיקֹנָק וּבַמַּשָּׁה עַבְדּוֹ.

אור החיים שם

(לא) וַיֵּרָאוּ הָעָם אֶת ה' פִּי יִרְאֵת הַרְּוֹמָמוֹת, אֲבָל יִרְאֵת הָעוֹנֵשׁ מִן הַסֵּתֶם הִיתָה לָהֶם קוֹדֵם בְּמִצְרַיִם. וּלְפִי מַה שֶׁהוֹכַחְנוּ בְּפֶרֶשֶׁת ("ב"ב מ"ג) זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כִּי לֹא קָבְלוּ עֲלֵיהֶם מִצּוֹת הַמֶּלֶךְ אִם כֵּן אֲפִילוּ יִרְאֵת הָעוֹנֵשׁ לֹא הִיתָה לָהֶם עַד שֶׁרָאוּ הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיֵּרָאוּ וְגו', וְעַל כָּל פְּנִים בִּירְאֵת הַרְּוֹמָמוֹת הַכְּתוּב מַדְבַּר מְאוֹמְרוּ וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיֵּרָאוּ וְגו'. וְאוֹמְרוּ וַיֹּאמְרוּ כִּי זֶה תִּשְׁלוֹם הָאֲמוּנָה בָהֶם:

רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק א:ב

גַּר שֶׁמֶל וְטָבֵל וְעֵדִיין לֹא הֵבִיא קֶרְבָּנוֹ, אֲעִ"פּ שֶׁהוּא אֲסוּר לֹאכֹל בְּקֹדְשִׁים עַד שִׁיבִיא קֶרְבָּנוֹ אִינוֹ מִמְּחוֹסְרֵי כִּפְרָה, שֶׁקֶרְבָּנוֹ עִכְבוּ לְהִיּוֹת גַּר גְּמוּר וְלִהְיוֹת כָּל כֹּשֶׁרֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּנֵי זֶה אִינוֹ אוֹכֵל בְּקֹדְשִׁים שְׁעֵדִיין לֹא נִעֲשֶׂה כְּכֹשֶׁרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכִיּוֹן שִׁיבִיא קֶרְבָּנוֹ וַיַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל כֹּשֶׁר אוֹכֵל בְּקֹדְשִׁים,

אור שמח שם

צָרִיךְ בִּיאוֹר לִפְ"ז אִיךְ אֲמַרֵי ב"ש (פִּסְחִים צ"ב ע"א) גַּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר בְּעֶרְב פֶּסַח טוֹבֵל וְאוֹכֵל אֶת פֶּסַחוֹ לְעֶרֶב, הֵא צָרִיךְ לְהֵבִיא כִּפְרָתוֹ, וּבִלֹּא קֶרְבָּן הוּא אֲסוּר לֹאכֹל בְּקֹדְשִׁים.

מסכת פסחים דף צב עמוד א

(משנה) גַּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר בְּעֶרְב פֶּסַח, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: טוֹבֵל וְאוֹכֵל אֶת פֶּסַחוֹ לְעֶרֶב,

רמב"ם קרבן פסח ו:ז

אֲבָל גַּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר בַּיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר וְיָמֵל וְטָבֵל אִין שׁוֹחֲטִין עָלָיו שְׂאִינוֹ אוֹכֵל לְעֶרֶב וְהָרִי הוּא כְּפֹרֵשׁ מִן הַקֶּבֶר שְׂצָרִיךְ שְׂבָעָה יָמִים וְאַחַר כֵּן יֵטֵהָ. גְּזֵרָה שְׂמָא יִטְמָא גַּר זֶה לְמַת לְשָׁנָה הַבָּאָה בַּיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר וְיִטְבֵּל וְיֹאכֵל לְעֶרֶב וַיֹּאמֶר אֲשֶׁתְּקַד כֵּן עָשׂוּ לִי יִשְׂרָאֵל כְּשִׁמְלַתִי טְבַלְתִּי וְאָכַלְתִּי לְעֶרֶב.

שמות פרשת בא פרק יב

(כא) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ וַיִּקְחוּ לָכֶם צֶאֱן לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם וְשִׁחֲטוּ הַפֶּסַח:

מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה יא

"מִשְׁכוּ וַיִּקְחוּ לָכֶם צֶאֱן" - "מִשְׁכוּ" מִי שִׁישׁ לוֹ. "וַיִּקְחוּ" מִי שֶׁאִין לוֹ. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר מִשְׁכוּ יָדִיכֶם מִעַ"ז וְהַדְּבָקוּ בַּמִּצְוָה

מסכת כריתות דף ט עמוד א

רַבִּי אוֹמֵר: כָּכֶם - כְּאֲבוֹתֵיכֶם, מַה אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִכְנְסוּ לְבֵרִית אֲלָא בְּמִילָה וְטָבִילָה וְהִרְצִאת דָּם, אִף הֵם לֹא יִכְנְסוּ לְבֵרִית אֲלָא בְּמִילָה וְטָבִילָה וְהִרְצִאת דָּמִים...

...אֲמַר מִר: מַה אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִכְנְסוּ לְבֵרִית אֲלָא כו'. בְּשִׁלְמָא מִילָה, דְּכֹתִיב: וְכִי מוֹלִים הָיוּ כָל הָעָם הַיּוֹצֵאִים, אִי נִמְי מַהֲכָא: "וְאֵעֲבוּר עֲלֶיךָ וְאֵרָאךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמִּיךָ וְאוֹמֵר לָךְ בְּדַמִּיךָ חִי וְגו'."

הררי קדם סימן נז

דהיינו שעל ידי הקרבן פסח היה קבלת עול מלכות שמים וניתוק מע"ז.. דהקרבן פסח היה מעשה של גירות..

משך חכמה במדבר פרשת בהעלותך פרק ט:ז

והטעם שנצטוו נראה: דמצאנו בכמה מקומות שהובדלו מעבודה זרה לעבודת השם יתברך לשמו המיוחד היה על ידי פסח, כמו שמצאנו בחזקיה אחרי שביערו כל הטומאה, והוציאו הנדה והביאו קרבנות לכפר על שגגת עבודה זרה, עשה פסח לה'...

...כי הפסח מורה על ההשגחה הפרטית, אשר מצוינים בה ישראל מכל העמים, אשר הבדיל בין עמו בני ישראל למצרים, והבדיל בין בכור לאינו בכור. ומורה על היותו בעצמו יתברך, הפועל בלי שום אמצעי ומסובב, ...
...ולכן ביאשיה שטרה את יהודה וירושלים מן האשרים וכו' (מלכים - ב, כג, ד - כ) עשה פסח לה' (שם שם פסוק כא... ולכן אחרי שעשו ישראל העגל, צוה השי"ת בשנה השנית לעשות הפסח, להרחיקם ולהבדילם ולטהרם מגלולי עו"ג והבליהם. וכן בשנת הארבעים, שטעו לבעל פעור "ויצמד (ישראל) לבעל פעור" (במדבר כב, ג), אז צוה השי"ת לעשות פסח בגלגל (יהושע פרק ה) אף שהיה קודם כיבוש וחילוק, והבן...

...ויתכן דאף דגר צריך להביא קרבן עולת העוף. זה דוקא בלא עשה פסח. אבל עשה פסח עם הצבור, סגי בלא קרבן, והוא כאזרח הארץ, ותו אינו צריך להביא את קרבנו, ואוכל אח"כ בקדשים, כמו שישראל אכלו פסח בלא קרבן. ולכן אמר (שמות יב, מח) "וכי יגור (אתך גר) ועשה פסח לה', המול לו כל זכר (ואז יקרב) לעשותו, והיה כאזרח הארץ", פירוש, שמעתה יהיה ככל כשרי ישראל לכל הלכותיו בלא קרבן. ואם כי זה חדש ולא נזכר כלל, רק כן משמע ממשנה סוף פרק האשה. דערל גוי טובל ואוכל פסחו לערב. ולא נזכר קרבן כלל. ועיין מה שכתבתי בספר אור שמח בזה.

מסכת יבמות דף סב עמוד א

שיבר את הלוחות - מאי דרש? אמר: ומה פסח שהוא אחד משש מאות ושלוש עשרה מצות, אמרה תורה: "כל בן נכר לא יאכל בו", התורה כולה וישראל מומרים, על אחת כמה וכמה. והסכימה דעתו לדעת המקום

הררי קדם סימן נח

דמתן תורה היה גמר הגירות כדאיתא שם בכריתות וביבמות וזהו הק"ו שדרש משה דאם להתחלת הגירות שהוא הקרבן פסח, כל בן נכר לא יאכל בו ק"ו להגירות השלימה במתן תורה שמומר אינו יכול להתקבל כגר.

ערוך השולחן אורח חיים סימן תפט

סעיף ב

רוב הפוסקים הסכימו דספירה דבזמן הזה אינו אלא דרבנן שהרי עכשיו ליכא עומר והספירה שבתורה הוא למנות מן קרבן עומר עד קרבן של שתי הלחם ועכשיו לא שייך זה [ר"ן שם] וכן משמע במנחות [ס"ו]. שאומר אמימר מני יומי ולא מני שבוע אמר זכר למקדש הוא ופירש"י [ד"ה אמימר] האי מניינא דהשתא לאו חובה הוא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש וכו' עכ"ל ובהגדה אמרו בשעה שאמר להם משה תעבדון את אלקים על ההר הזה אמרו לו ישראל משה רבינו אימתי עבודה זו אמר להם לטוף נ' יום והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו מכאן קבעו חכמים לספירת העומר כלומר בזמן הזה שאין אנו מביאין קרבן ולא עומר אלא מחשבין נ' יום לשמחת התורה כמו שמנו ישראל באותו זמן וזהו דרך דרש דעיקרא דמילתא הוא שזהו זכר למקדש אבל מ"מ כל זה מוכיח שאין הספירה עכשיו אלא מדרבנן [ר"ן שם]:

לפי המדרש שהבאנו אך הקב"ה צוה להביא קרבנות בתחלת המניין מעומר שעורים ובסופו מחטים להורות דבלתי התורה אנחנו כבהמות נדמה שמאכלן שעורים כמו שאמרו בסוטה [ט"ו]: שקרבן סוטה הוא מן השעורים היא עשתה מעשי בהמה לפיכך קרבנה מאכל בהמה ע"ש וכשקבלו התורה הוי דמות אדם להנה ולכן קרבנם מן החטים מאכל אדם ולכן צותה התורה למנות להקרבן אבל עיקר הכוונה הוא למתן תורה ולכן המצוה גם בזמן הזה [כנלע"ד]:

ויקרא פרשת שמיני פרק יא

(מג) אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם: (מד) כי אני יקוק אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת. סעודה. וברכת המזון סימן קסז

הגה: ומ"מ מצוה להניח על כל שלחן מלח קודם שיבצע, כי השלחן דומה למזבח והאכילה כקרבן, ונאמר: על כל קרבנך תקריב מלח (ויקרא ב, יג) (ב"י בשם שכלי הלקט)

משנה ברורה סימן קסז

והאכילה - שאדם אוכל לחזק כחותיו ועי"ז יהיה בריא וחזק לעבודת ה':